

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Тригуб Ілони Іванівни
«Професійна підготовка експертів у галузі освіти
у країнах Східної Європи»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Реформування освіти в Україні, яке здійснюється відповідно до європейських стандартів, пріоритетів та цінностей, вимагає упровадження моніторингу та експертного супроводу функціонування всіх ланок сфери освіти. Експертний супровід є пізнавальним процесом оцінки якості освіти, а тому потребує ґрунтовної професійної підготовки фахівців у галузі освіти до проведення експертної діяльності.

Рух України до Європейського Союзу неможливий без врахування досвіду європейських країн, тому вивчення професійної підготовки експертів у галузі освіти у зарубіжних країнах, зокрема країнах Східної Європи, задля його упровадження в Україні, набуває особливої актуальності.

Актуальність теми дисертації посилюється визначеними здобувачкою суперечностями, які існують в освітньому просторі України, а саме між: сучасними трансформаціями у галузі освіти, процесом її реформування та відсутністю фахівців, здатних до комплексної експертизи змін, що відбуваються в освіті; орієнтацією освітньої політики держави на розвиток освіти та сучасним станом професійної готовності науково-педагогічних працівників до експертного супроводу забезпечення якісної освіти; накопиченням країнами Східної Європи досвіду професійної підготовки експертів у галузі освіти та відсутністю його цілісного аналізу задля використання в Україні.

Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертаційного дослідження І. І. Тригуб, метою якого визначено дослідження тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи задля використання досвіду цих країн в Україні (С. 22).

Наукова новизна одержаних результатів. Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

Заслуговують наукової уваги виявлені тенденції професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи (загальні (притаманні всім країнам Східної Європи) та специфічні (властиві окремим країнам Східної Європи)).

Цінним для українського освітнього простору є виокремлені І. І. Тригуб перспективні напрями впровадження досвіду країн Східної Європи з професійної підготовки експертів у галузі освіти в Україні, як-то: імплементація європейських стандартів забезпечення якості освіти; реалізація професійної підготовки експертів у галузі освіти при підготовці фахівців з менеджменту та управління освітою на рівні магістратури та в системі післядипломної освіти; упровадження семінарів, тренінгів та конференцій як форм підготовки експертів у галузі освіти; використання відкритої процедури обрання експертів у галузі освіти; створення Етичного кодексу експертної діяльності у галузі освіти; запровадження державного та громадського контролю за діяльністю експертів; обмін досвідом експертної діяльності у процесі міжнародного співробітництва.

Важливим здобутком вважаємо також вдосконалення здобувачкою форм і методів підготовки експертів у галузі освіти на рівні магістратури.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Детальне ознайомлення з дисертацією І. І. Тригуб дає підстави стверджувати, що підхід здобувачки до наукової роботи відзначається фундаментальністю та ґрунтовністю

дослідження. Варто відзначити чітку структуру роботи та логічність її викладу.

Варто відзначити обґрунтованість наведених І. І. Тригуб висновків, які базуються на використанні різних методів наукового пошуку: теоретичних, які включають різні види аналізу (термінологічний – з метою визначення базових понять дослідження; порівняльно-педагогічний – для дослідження проблеми професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи та Україні; системно-структурний – для виявлення тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи; порівняння й узагальнення фактичного матеріалу – для виокремлення напрямів використання досвіду країн Східної Європи з професійної підготовки експертів у галузі освіти в Україні); методів порівняльної педагогіки (вивчення офіційних документів – для дослідження нормативно-правового забезпечення розвитку освіти в Україні та Європі; вивчення науково-педагогічних джерел – для вивчення наукових досліджень з проблеми професійної підготовки експертів у галузі освіти; порівняльний метод – для здійснення аналізу провідних тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи); емпіричних (аналіз статистичних даних, опис фактичної інформації, бесіди зі студентами, викладачами і науковцями вищих навчальних закладів з метою конкретизації фактів та положень); кількісної обробки результатів дослідження (групування, таблиці, рисунки з метою реєстрації результатів дослідження).

Справляє позитивне враження джерельна база дослідження, яка складається з: нормативно-правових документів у галузі освіти України та країн Європейського Союзу; європейської та світової освітньої періодики; електронних ресурсів (сайтів українських та європейських журналів, офіційних сайтів агентств із забезпечення якості освіти у країнах Східної Європи, сайтів вищих навчальних закладів країн Європи); неперіодичних та періодичних видань, матеріалів конференцій, присвячених проблемі професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи та

Україні; фондів бібліотек (як вітчизняних, так і зарубіжних, зокрема: Карлового університету (Чеська Республіка); Ягеллонського університету, Вищої педагогічної школи Спілки польських вчителів, Вищої школи ім. Павла Влодковіца в Плоцьку (Республіка Польща); Інституту Гердера (наукового позауніверситетського центру історичних досліджень Східної Європи, в якому дисертантка з 1 по 30 червня 2017 р. виконувала індивідуальний дослідницький проект «Історичні аспекти професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи») (Федеративна Республіка Німеччина).

Використання такої джерельної бази свідчить про ґрунтовне опрацювання проблеми та високий рівень наукової підготовки здобувачки.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. У вступі дисертаційного дослідження чітко обґрунтовано актуальність обраної проблеми; науково коректно визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, його методологічну і теоретичну основу, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення, особистий внесок здобувача, наведено дані про апробацію та упровадження результатів дослідження.

У першому розділі дисертаційного дослідження «Теоретичні засади професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи» І. І. Тригуб здійснено глибокий теоретичний аналіз базових понять дослідження (С. 31–55); розглянуто освіту як об'єкт експертизи; проаналізовано професійну підготовку експертів у галузі освіти у педагогічній теорії та практиці; обґрунтовано класифікацію країн Східної Європи щодо дослідження тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти.

У другому розділі дисертації «Тенденції професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи» здобувачкою досліджено тенденції професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи на основі аналізу особливостей професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах першої групи (Республіка Польща, Чеська Республіка,

Республіка Словаччина, Республіка Болгарія, Румунія, Республіка Угорщина), другої групи (Республіка Словенія, Литовська Республіка, Республіка Естонія) та третьої групи країн (Латвійська Республіка, Російська Федерація).

На нашу думку, цінними є визначені здобувачкою ознаки класифікації країн Східної Європи щодо дослідження професійної підготовки експертів у галузі освіти (систематичність та тривалість підготовки) (С. 101–102).

У третьому розділі «Перспективні напрями використання досвіду країн Східної Європи з підготовки експертів у галузі освіти в Україні» І. І. Тригуб проаналізовано стан підготовки експертів у галузі освіти в Україні та окреслено напрями використання досвіду країн Східної Європи з професійної підготовки експертів у галузі освіти в Україні.

Завершується робота розгорнутими висновками, які слугують віддзеркаленням основних результатів дисертаційного дослідження.

Аналізуючи основну частину дисертації, можемо дійти висновку, що у ході виконання дослідження, мета роботи була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. На наш погляд, результати дисертаційного дослідження характеризуються теоретичною та практичною значущістю. Вони можуть бути використані:

- керівниками при доборі та навчанні фахівців для забезпечення експертної діяльності;
- студентами, магістрантами, слухачами закладів післядипломної педагогічної освіти у їх професійно-педагогічній підготовці до експертної діяльності;
- науково-педагогічними працівниками та викладачами вищих навчальних закладів для вдосконалення змістовного компоненту освітніх дисциплін тощо.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні теоретичні положення та висновки дисертації опубліковано у 14 наукових працях, з яких: 4 навчально-методичні посібники; 9 статей у провідних фахових виданнях України (з них 7 – у друкованих, 2 – електронному); 1 – зарубіжному періодичному виданні. І. І. Тригуб також опубліковано 6 наукових праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації (матеріали наукових конференцій) та 2 наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації (авторські свідоцтва). Публікації здобувачки повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Основні положення дисертації широко апробовані на науково-практичних конференціях: «Освітній менеджмент: ефективні практики» (м. Добрич, Болгарія – м. Київ, Україна, 24 вересня 2014 р.), «Компетентнісно зорієнтована освіта: якісні виміри» (м. Київ, 14 травня 2015 р.), «Освітні вимірювання – 2015. Реформування зовнішнього незалежного оцінювання: методологія, модель, основні складові» (м. Одеса, 30 вересня – 2 жовтня 2015 р.), «Освіта для сталого розвитку: міжконтинентальний діалог інтелектуалів» (м. Київ, 12 листопада 2015 р.), «Економіка, наука, освіта: інтеграція та синергія» (м. Братислава, Словачька республіка, 18 – 21 січня, 2016 р.), «Формування державної освітньої політики: філософські, теоретичні та прикладні аспекти» (м. Київ, 25 – 26 лютого 2016 р.), «Могилянські читання – 2016: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» (м. Миколаїв, 14 – 18 листопада 2016 р.); круглих столах та науково-практичних семінарах: «Незалежність Республіки Польща, незалежність України – шлях до євроінтеграції» (м. Хмельницький, 10 листопада 2014 р.), «Методологія та методи наукових досліджень» (м. Прага, Чеська Республіка, 27 квітня 2016 р.) тощо.

Загалом вважаємо, що дисертація пройшла належну апробацію; вона є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що висуваються МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого І. І. Тригуб дисертаційного дослідження. Наголосимо, що зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Дискусійні положення та зауваження. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Тригуб І. І., вважаємо за необхідне висловити такі зауваження:

1. Практично цінною, на нашу думку, є розроблена та упроваджена здобувачкою освітня програма «Сутність і зміст експертної діяльності в освіті». Однак, вважаємо, що робота значно б виграла, якби авторка більш детально зупинилася на особливостях її імплементації в освітній процес.

2. У дисертаційному дослідженні ґрунтовно розкрито перспективні напрями впровадження досвіду країн Східної Європи з професійної підготовки експертів у галузі освіти в Україні, проте в роботі бракує власних оцінок автора щодо стану готовності України до використання такого досвіду.

3. У дисертації зустрічаються мовні та стилістичні огріхи.

Висловлені зауваження не впливають на загальну високу наукову оцінку виконаного дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційна робота І. І. Тригуб на тему «Професійна підготовка експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи» виконана вперше і є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що полягають у дослідженні тенденцій професійної підготовки експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи задля використання досвіду цих країн в Україні.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Вважаємо, що представлене до захисту дисертаційне дослідження «Професійна підготовка експертів у галузі освіти у країнах Східної Європи» відповідає вимогам МОН України (згідно з «Порядком присудження наукових ступенів», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р., зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор І. І. Тригуб заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету

Р. В. Клопов

Підпис *Киселова*
засвідчую *Р. В.*

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

Киселова